

Posudek na diplomovou práci RNDr. Bc. Pavla Křížka

Descartovo pojetí prvních principů

Námětem diplomové práce je Descartovo pojetí počátku jeho filosofické soustavy, jímž je slavný poznatek „*Cogito, ergo sum*“. Téma má historicko-hermeneutickou povahu, cílem práce bylo vyložit a zhodnotit různé interpretace prvního principu Descartovy filosofie, a to počínaje významnými představiteli novověké filosofie a konče současnými znalci Descartova myšlení.

Autor práci rozdělil do tří základních kapitol. V první kapitole se pokusil vysvětlit základní Descartovy pojmy a postupy, jejichž pochopení je nutným předpokladem k tomu, abychom mohli náležitě porozumět vlastnímu tématu práce. Ve druhé kapitole autor podává různé interpretace Descartova prvního principu a konečně ve třetí části podané výklady znovu krátce shrnuje, zamýšlí se nad tím, s jakým úspěchem a s jakou přesvědčivostí se Descartovi podařilo (či spíše nepodařilo) vybudovat pevné „archimedovské“ východisko celé myšlenkové budovy a zda lze spolu s Descartem skutečně tak lehko spojit ono „*cogito*“ s „*res extensa*“.

Základní struktura práce je koncipovaná správně a nemám k ní žádné zásadní výhrady (nevyrovnaně a nehotově působí třetí část, a to především rozsahem, ale částečně i obsahem - mám na mysli poslední letmo napsaný paragraf), podobně kladně hodnotím to, jak autor zvládnul „řemeslo“ tzv. vědecké práce (způsob citování, práci s primární i sekundární literaturou). Nepochybnou předností práce je to, že autor pracuje s poměrně rozsáhlou cizojazyčnou literaturou, a to jak s prameny, tak i sekundárními zdroji.

K práci mám několik výhrad, z nichž některé se mohou stát námětem obhajoby. Po „formální stránce“ je jistě vadou na její kráse to, že se autorovi nepodařilo (patrně z důvodu časové tísně) odstranit určité „typografické“ nedostatky, např. v celém textu náležitě sjednotit velikost písma, psaní kurzívou či tučným písmem, poznámkový aparát (většinou se poznámky objevují na konci hlavního textu, někdy však v hlavním textu) či překlepy („Gombíček“ místo „Glombíček“ s. 72, „olbřímí“ s. 31 aj.), tu a tam chybí interpunkční znaménko (např. tečka za větou s. 93 atd.).

Co se týká „věcné stránky“ práce, vytkl bych, že autor někdy nepodává dostatečně jasný a přesný výklad určitých pojmů, např. co je analýza nebo co je jednoduchá přirozenost; výklad také občas jaksi „odbočí či odskočí“ od sledování hlavní myšlenky a zavede čtenáře někam

jinam (tak na mě např. působí výklad na s. 42, kde se od Descartovy kritiky tradičního pojetí důkazu přejde k Russellově kritice sylogismu aj.). Patrně by bylo vhodné výklad jednotlivých interpretací „*cogito*“ doplnit stručným představením daného interpreta. Jako hlavní nedostatek práce pak spatřuji to, že se autor nepokusil více a kriticky zhodnotit podané interpretace, lépe popsat jejich přednosti a nedostatky, vzájemně je větší měrou porovnat a „*last but not least*“ zaujmout k nim jako i k samotnému problému „*cogito*“ vlastní stanovisko. Jakoby se autorovi nepodařilo daný námět skutečně proniknout, získat potřebný „nadhled“ a jasně se přiklonit k určité interpretaci. To je patrné nejenom z průběhu četby jednotlivých interpretací, ale především z paragrafu 3.1 („Letmé ohlédnutí za podanými interpretacemi“), který se jaksí sám sebou nabízí právě k takovému počínu a čtenář k němu oprávněně přistupuje s tímto očekáváním. Autor se v něm však omezuje na zběžné shrnutí toho, co již bylo řečeno, nepodává žádné zásadní hodnocení či kritiku a neseznámí nás bohužel ani s vlastním stanoviskem k celému problému. Prosím, aby se autor k tomu bodu vyjádřil v průběhu obhajoby.

Při četbě práce jsem nabyl dojmu, že se autor domnívá, že nové poznatky z oboru logiky, lingvistiky či matematiky by mohly vnést do řešení problému „*cogito*“ mnohé snad i zásadní poznatky. Autor tento názor nerozvádí, ale mám za to, že by to mohlo být zajímavé téma do diskuse v rámci obhajoby.

Na závěr se přiznám, že paragraf 3.2 ve mně vyvolal určité rozpaky. To, že se Descartovi nepodařilo dotáhnout jeho tak ambiciózní projekt do zdárného konce, bych sám přičítal spíše vlastní (zřejmě neuskutečnitelné) povaze projektu než nedostatku mravních kvalit Descarta. Descartovu filosofii v jejím celku sám hodnotím vlastně negativně, neboť jí započíná podle mého soudu ve své podstatě neblahá nadvláda filosofie vědomí nad filosofií bytí (jak to nazval Hegel). Tak trochu jsem tuto kritiku Descarta a její případné rozvedení očekával i od autora práce, spíše než ono zmíněné „mravokárcovství“.

Práci navzdory uvedeným námitkám považuji za velmi dobrou, rozsahem i kvalitou převyšující běžný standard obhajovaných diplomových prací na KTF UK a rozhodně ji doporučuji k obhajobě. Hodnotím ji známkou „*eminenter*“.

Mgr. David Svoboda, Ph. D.